

1

2

Online kursusdeltagelse via Microsoft Teams

Du deltager via MS Teams-programmet eller via internettet. Når du er kommet ind i Microsoft Teams, har du bl.a. adgang til følgende ikoner:

Her vil du kunne se deltagerlisten i højre side af skærmen

Dit eget kamera slås til og fra på dette ikon

Sørg for at mikrofonen er slået fra under kurset

Har du spørgsmål eller kommentarer, kan du skrive dem i chatboksen

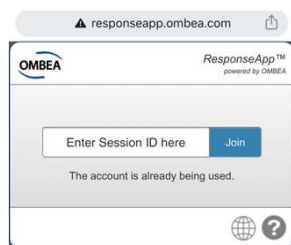

3

Ombea: Besvarelse af spørgsmål

1. Åben en browser på mobiltelefon (eller pc)

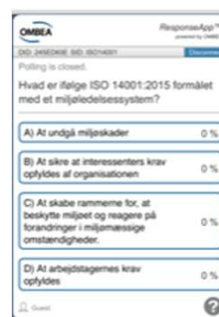
2. Gå til **responseapp.ombea.com**

3. Tast "ISO14001" som session ID og tryk *Join*

4. Vent på forbindelse og beskeden *Waiting for the poll to open* eller *Polling is closed*.

5. Besvar ved at trykke på en svarmuligheden

4

Velkomst og introduktion

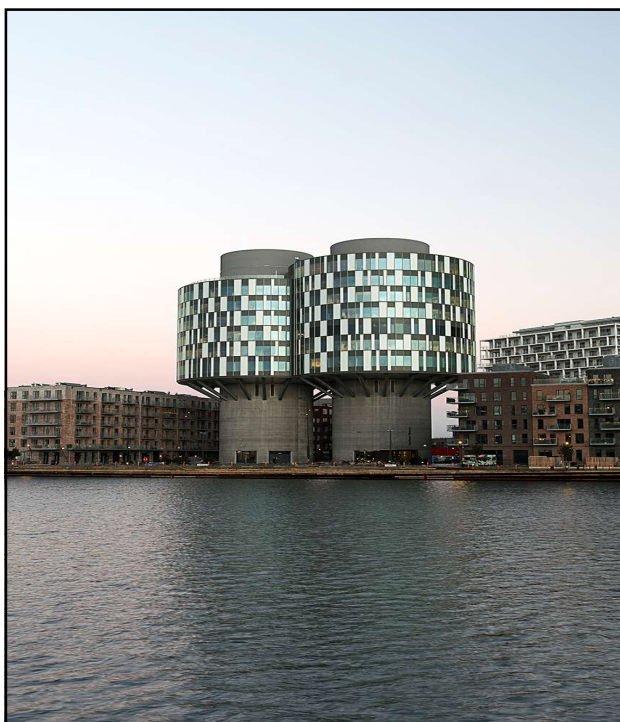
5

Agenda - eftermiddag

- 13:00 Velkomst og introduktion til dagsorden og formidlingsform
- 13:15 Introduktion til ISO 14001
- 13:30 Planlægning af et miljøledelsessystem
- 14:00 Pause
- 14:10 Miljøarbejdet i praksis
- 14:55 Præstationsevaluering
- 15:20 Evaluering
- 15:30 På gensyn!

6

Dansk Standard

- Danmarks officielle standardiseringsorganisation
- Grundlagt i 1926
- Erhvervsdrivende fond
- 150 medarbejdere i København og Løgstør
- Erhvervspolitisk partnerskab med Erhvervsministeriet

Miljømærkning
Danmark

7

Undervisningsform

- Præsentere hovedemnerne i ISO 14001
- Give overblik over standarden
- Forklare hvad der menes
- Teste jeres forståelse
- Besvare spørgsmål over chatten

DS
DANSK STANDARD

8

Overblik over indhold

GRUNDLÆGGENDE VIDEN OM ISO 14001

PLANLÆGNING AF MILJØLEDELSESSYSTEMET
HERUNDER MILJØFORHOLD OG
MILJØPÅVIRKNINGER

MILJØPOLITIK OG MILJØMÅL

IMPLEMENTERING

OPFØLGNING

9

Introduktion til ISO 14001

10

ISO 14000 familien

ISO 14004, Miljøledelsessystemer

Generelle retningslinjer for implementering

ISO 14031, Miljøledelse – Miljøpræstationsevaluering Vejledning

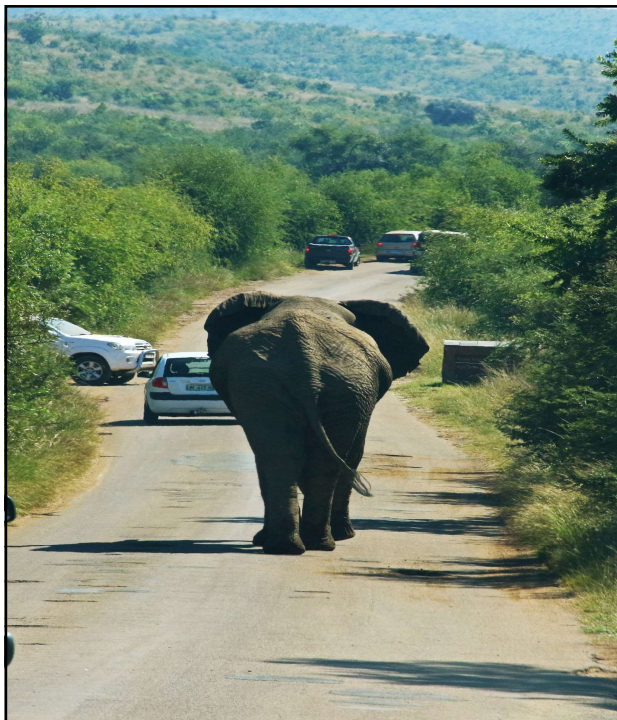
ISO 14040, Miljøledelse – Livscyklusvurdering Principper og struktur

ISO 14044, Miljøledelsessystemer – Livscyklusvurdering Krav og vejledning

ISO 14063, Miljøledelse – Miljøkommunikation Vejledning og eksempler

ISO 19011, Vejledning i auditering af ledelsessystemer

11

Formålet med miljøledelse:

- At beskytte miljøet ved at forebygge eller afbøde ugunstige miljøpåvirkninger
- At afbøde potentielt ugunstige miljømæssige omstændigheders indvirkning på organisationen
- At hjælpe organisationen med at opfylde sine bindende forpligtelser
- At forbedre miljøpræstationen

12

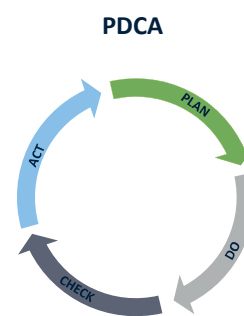
ISO14001:2015 har fokus på:

- **Ledelsesforankring og strategi**
Miljøledelse er del af ledelsens strategiske fokus og standarden fastlægger ansvaret for miljøforbedringer hos topledelsen.
Ledelsen skal aktivt kommunikere politikker og mål
- **Omverden- og Interessentfokus**
Forøget fokus på organisationens rammer og vilkår samt viden om behov og forventninger fra interessenter
- **Miljøbeskyttelse**
Forventningerne til organisationen om øget proaktivitet for miljøbeskyttelse
- **Miljøperformance**
Øget fokus på reelle miljøforbedringer
- **Livscyklusperspektiv (LCA)**
Kontrol med og indflydelse på miljøeffekt i forhold til produkternes livscyklus

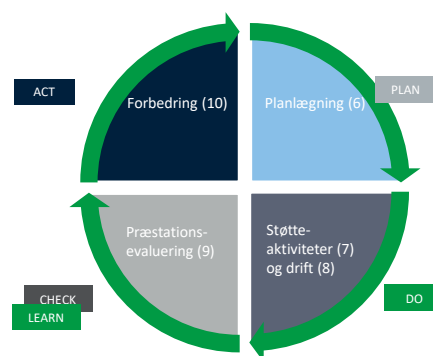
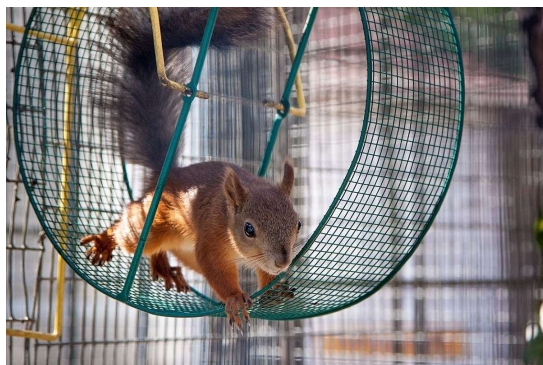
13

Grundlæggende principper

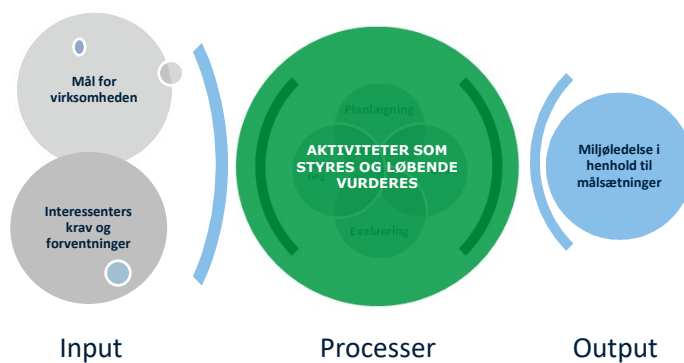
14

PDCA i modsætning til brandslukning

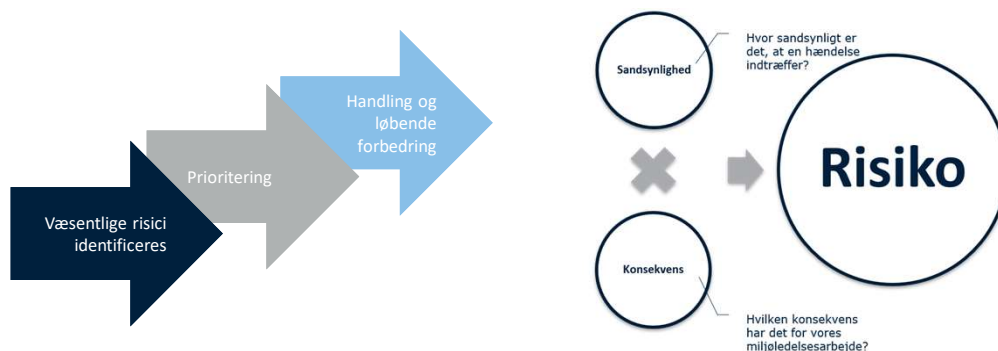
15

Procesorientering - processer for miljøledelse integreres (hvor muligt) i eksisterende processer

16

Risikotankegang

Forebygge eller reducere uønskede virkninger, herunder ydre miljømæssige omstændigheder, der potentielt kan påvirke organisationen

17

Fordele ved miljøledelse

Ledelse af miljømæssige risici
I hele virksomheden og livscyklus

Økonomiske fordele
Effektiv udnyttelse af ressourcer og ændrede arbejdsprocesser der kan øge/forbedre effektiviteten

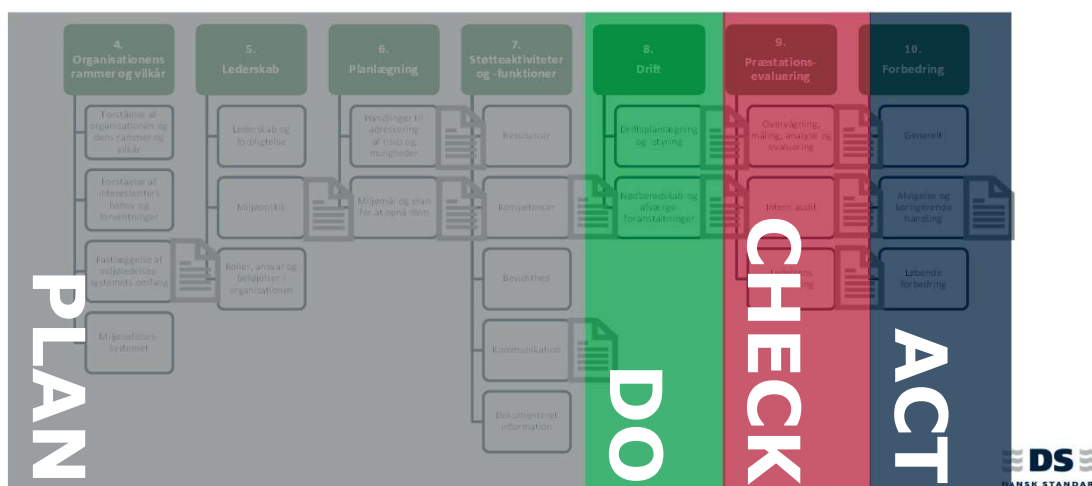
Omdømme
Bæredygtighed og miljø er positiv branding

Nye forretningsmuligheder
Mulighed for nye kunder og markeder

Krav
Kunder eller andre interessenter ønsker det

18

ISO 14001:2015 indhold

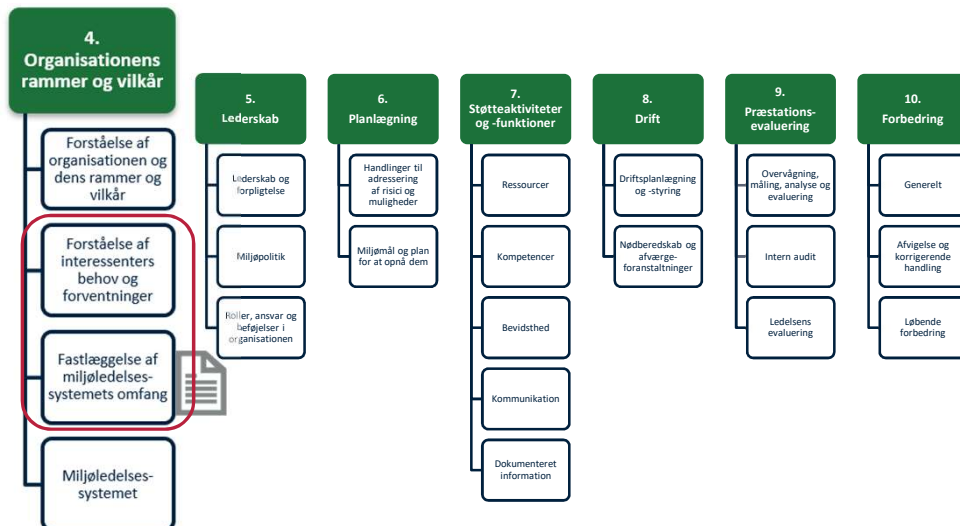

19

Planlægning af miljøledelsessystemet

20

ISO 14001:2015 indhold

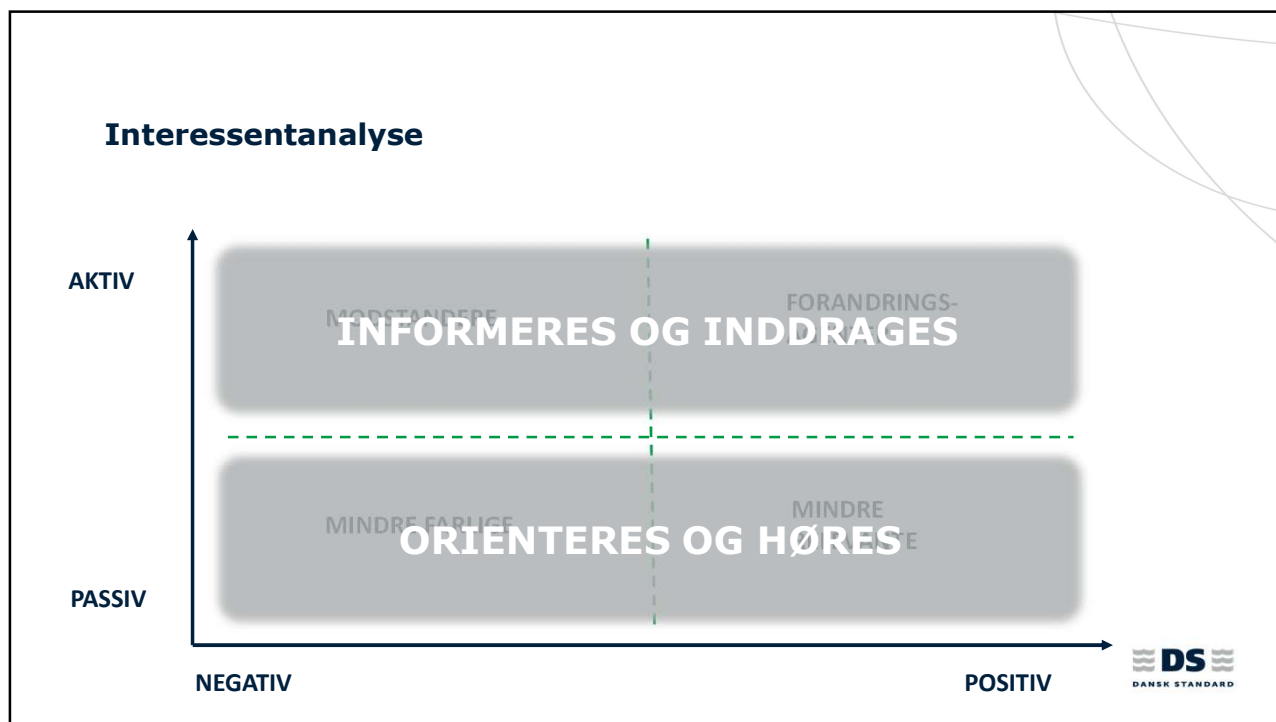

21

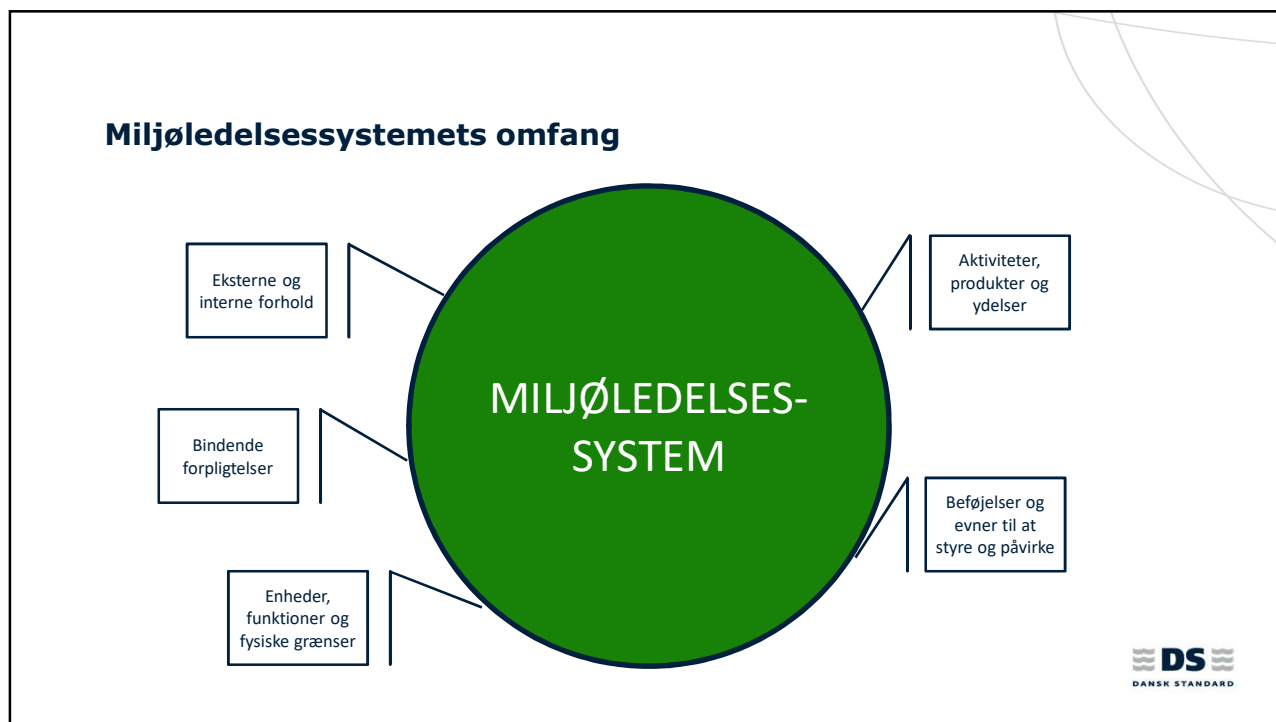
Organisationens karakteristika

22

23

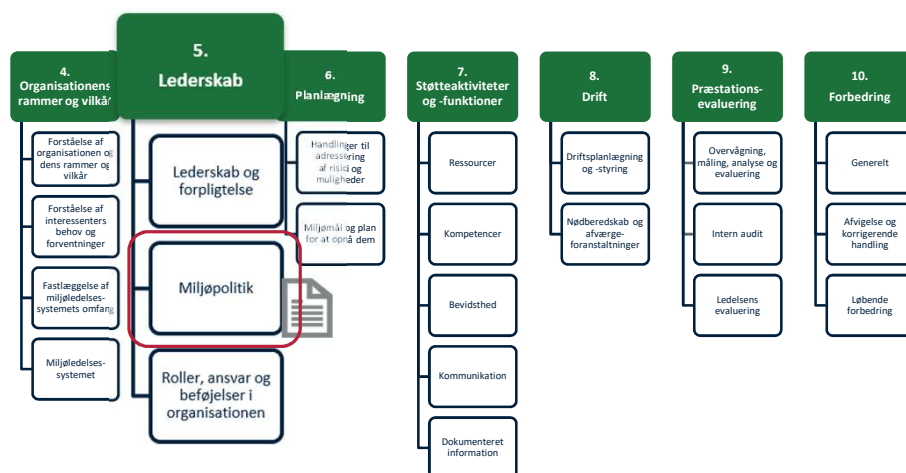

24

Miljøarbejdet i praksis

25

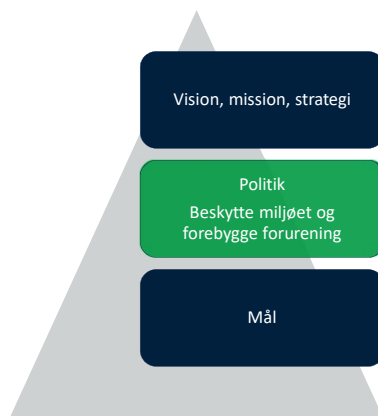
ISO 14001:2015 indhold

26

Miljøpolitik

- Skal være ledelsens politik
- Skal beskrive ambitioner og fokusområder på miljøområdet
- Miljøpåvirkning skal kendes inden miljøpolitikken kan formuleres
- Gennemgå politikken med mellemrum for at sikre at den afspejler jeres miljø og den strategiske retning virksomheden arbejder mod

27

En miljøpolitik skal.....

Passe til virksomhedens formål, rammer og vilkår, herunder arten og omfanget af samt miljøpåvirkningerne fra dens aktiviteter, produkter og ydelser

Danne grundlag for fastsættelse af miljømål

Indeholde en forpligtelse til beskyttelse af miljøet, herunder forebyggelse af forurening og andre specifikke forpligtelser, der er relevante for organisationens rammer og vilkår.

Indeholder en forpligtelse til at opfylde organisationens bindende forpligtelser

Indeholde en forpligtelse til løbende forbedringer af ledelsessystemet med henblik på forbedring af miljøpræstationen

OBS: Miljøpolitikken skal være tilgængelig for interessenter

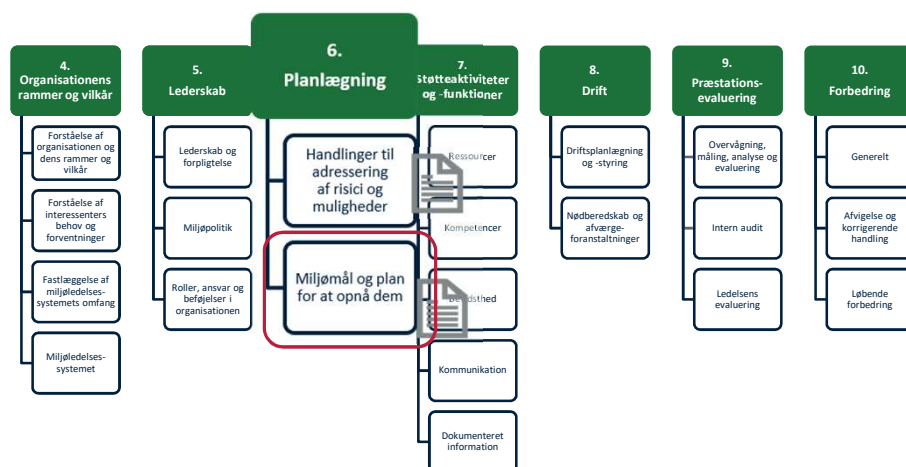
28

Pause

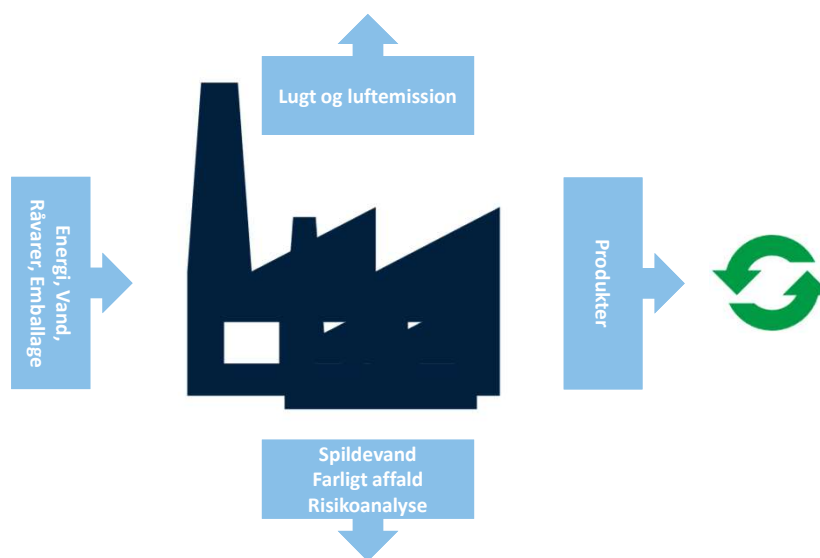
29

ISO 14001:2015 indhold

30

Miljøforhold der kan styres og påvirkes samt afledte miljøpåvirkninger

31

Bindende forpligtelser

- Fastlægge og have adgang til bindende forpligtelser der vedrøre miljøforhold
- Fastlægge hvordan forpligtelserne gælder for virksomheden
- Tage højde for forpligtelser ved indførelse, drift og vedligehold af miljøledelsessystemet

32

Bindende forpligtelser - eksempel

Der er fastsat støjgrænser for vindmøller i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 135 af 7/2/2019.

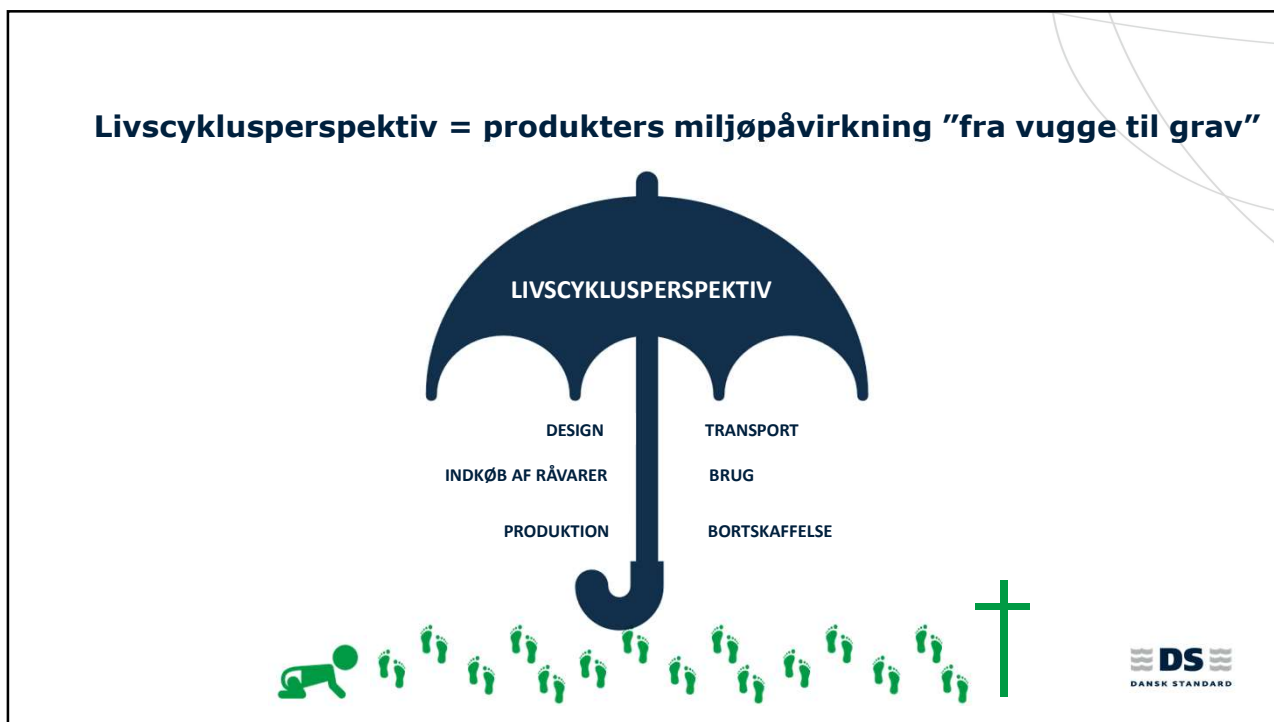
Støjgrænserne er:

§ 4. Den samlede støjbelastning fra vindmøller må ikke overstige følgende grænseværdier:

- 1) I det mest støjbelastede punkt ved udendørs opholdsarealer højst 15 meter fra beboelse i det åbne land:
 - a) 44 dB(A) ved en vindhastighed på 8 m/s.
 - b) 42 dB(A) ved en vindhastighed på 6 m/s.

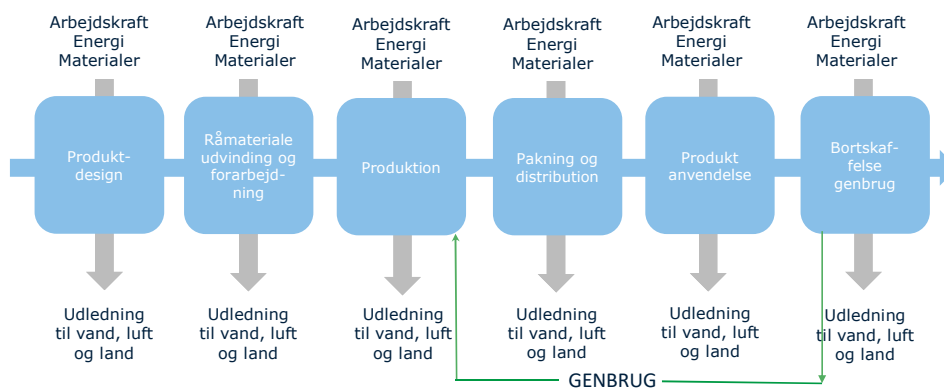
DS
DANSK STANDARD

33

34

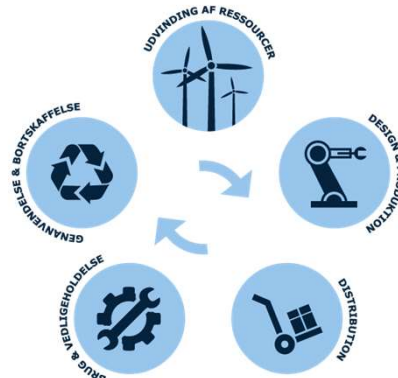
Livscyklusfaserne

35

Livscyklusperspektiv betyder....

- Holistisk syn på virksomhedens miljøforhold og miljøpåvirkninger
- Overblik over miljøforhold i alle faser; anskaffelse af råmaterialer udvikling, fremstilling, distribution, brug og bortskaffelse
- Hvilke af faserne kan styres og hvilke kan påvirkes
- Vigtigt at forhindre at miljøpåvirkninger utilsigtet flyttes fra et sted i livscyklus til et andet

36

Miljømål

Specifikt	Målene beskrives præcist
Målbart	Det, der ikke kan måles, kan ikke styres
Ambitiøst	Medarbejdernes entusiasme afhænger af, om målene forankres i organisationen
Realistisk	Målene skal være væsentlige, realistiske og opnåelige
Tidsbestemt	Deadline og plan for evaluering og forbedring

37

Planlægning af handlinger

Væsentlige miljøforhold	• Hvordan integreres og implementeres de i processer • Hvordan evalueres disse effektivt
Bindende forpligtelser	• Hvordan integreres og implementeres de i processer • Hvordan evalueres disse effektivt
Identificere risici og muligheder	• Hvordan integreres og implementeres de i processer • Hvordan evalueres disse effektivt

38

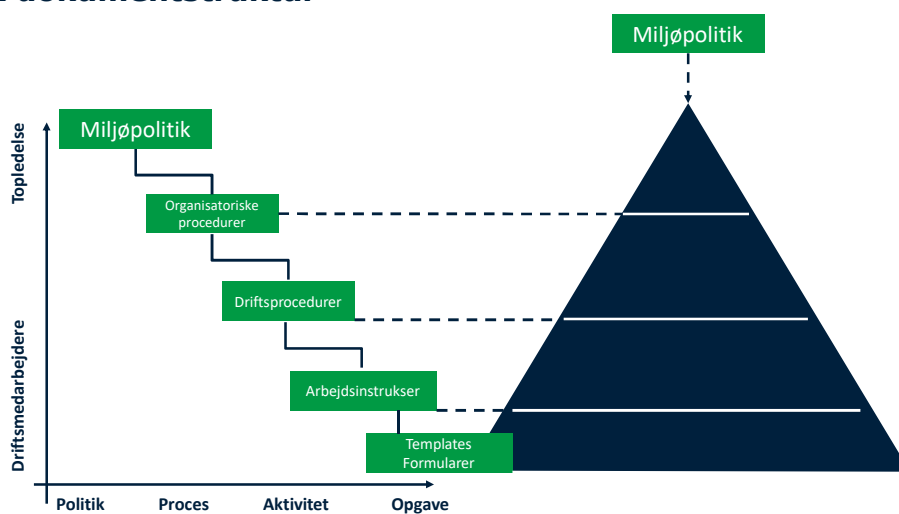
Styring og påvirkning af miljøforhold

Proces	Styring	Påvirke
Indkøb	Indkøb af råvarer og materialer med "lille" miljøpåvirkning Fokus på kemi – substitution Energioptimering og grøn energi	Dialog med leverandører om miljøpræstation af varer
Produkter	Overvejelser omkring cirkulær økonomi i produktudvikling	Anbefaling til bortskaffelsesmetode
Rengøring	Krav til brug af svanemærket rengøring	Indføre affaldssortering
Transport	Reduktion af transport gennem øget intern logistik og lagerstyring Skypemøder	Anbefale medarbejdere at bruge offentlig transport/cykle Vælg certificeret samarbejdspartner
Håndværkere	Krav til brug af materialer samt håndtering af affald	Kompetencer og miljøuddannelse

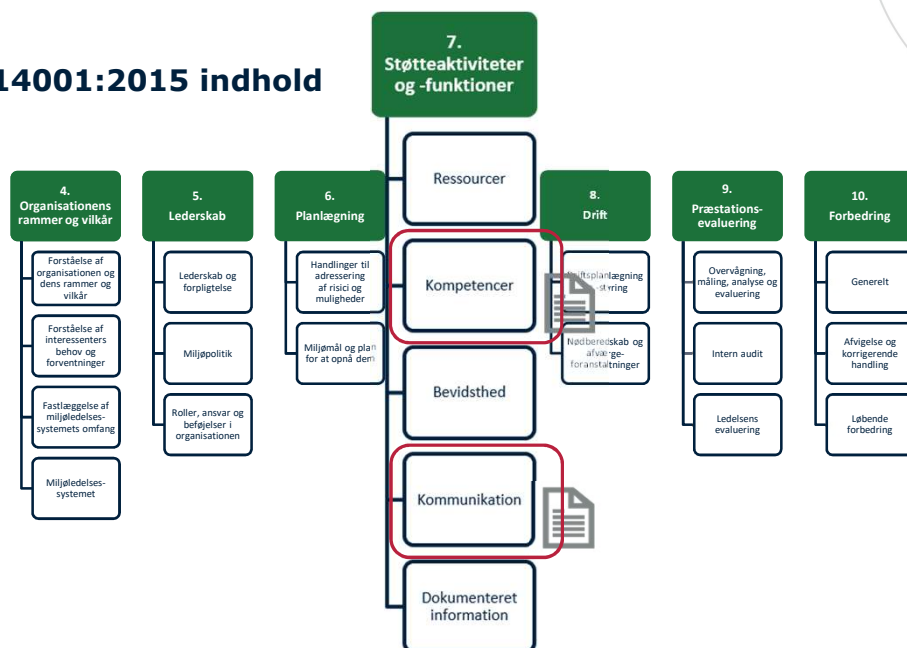
39

Typisk dokumentstruktur

40

ISO 14001:2015 indhold

41

Ressourcer - Kompetencer – Bevidsthed - Kommunikation

42

Kompetencer

- Sikre, at disse personer er kompetente med baggrund i den rette uddannelse, træning eller erfaring. Afklare kompetencer og kompetencebehov
- Fastlægge behovet for uddannelse og træning affødt af miljøforholdene og miljøledelsessystemet
- Hvor der er et behov, iværksætte handlinger til at fremskaffe de nødvendige kompetencer og evaluere effektiviteten af de iværksatte handlinger

Organisationen skal bevare passende dokumenteret information som vidnesbyrd om kompetencerne.

43

Bevidsthed

Organisationen skal sikre at personer, som udfører arbejde under organisationens ledelse, er bevidste om:

- miljøpolitikken
- væsentlige miljøforhold og miljøpåvirkninger fra deres arbejde
- deres bidrag til miljøledelsessystemets effektivitet, herunder fordelene ved at forbedre miljøpræstationen
- hvad der sker, hvis miljøledelsessystemets krav ikke opfyldes, herunder manglende opfyldelse af organisationens bindende forpligtelser

44

Kommunikation

Indføre og vedligeholde processer der er nødvendige for intern og ekstern kommunikation om miljøledelse og miljøledelsessystemet herunder:

- Hvad den vil kommunikere
- Hvornår den vil kommunikere
- Med hvem den vil kommunikere
- Hvordan og i hvilken form der skal kommunikeres

45

Dokumenteret information

Generelt

- a) dokumenteret information ifølge kravene i denne internationale standard
- b) dokumenteret information, som organisationen finder nødvendig af hensyn til miljøledelsessystemets effektivitet.

Udarbejdelse og opdatering

- a) identifikation og beskrivelse (fx titel, dato, forfatter eller referencenummer)
- b) format (fx sprog, softwareversion, grafik) og medie (fx papir, elektronisk)
- c) gennemgang og godkendelse med hensyn til egnethed og tilstrækkelighed.

Styring af information

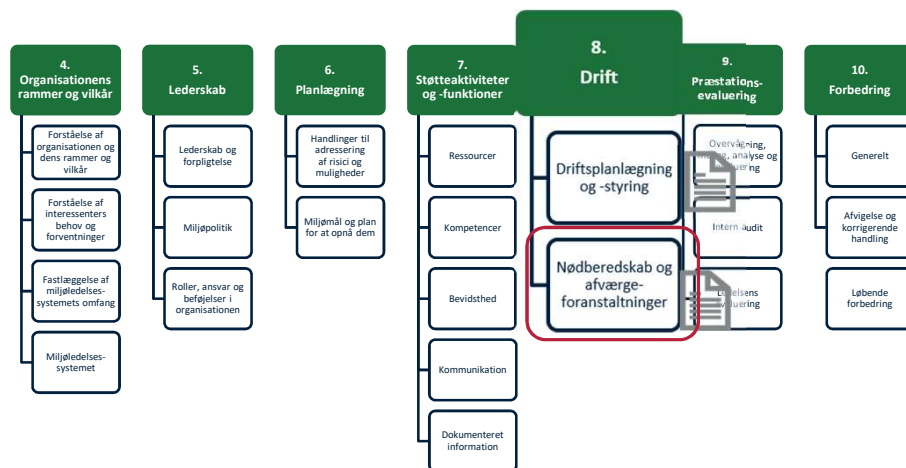
- a) den er tilgængelig og egnet til anvendelse, hvor og når der er behov for den
- b) den er tilstrækkeligt beskyttet (fx mod tab af fortrolighed, forkert anvendelse eller tab af integritet).

Copyright © 2015, Dansk Standard. All rights reserved

46

ISO 14001:2015 indhold

47

Nødberedskab og afværgeforanstaltninger

Etablere, implementere og vedligeholde nødvendige processer for at være forberedt på og reagere på potentielle nødsituationer

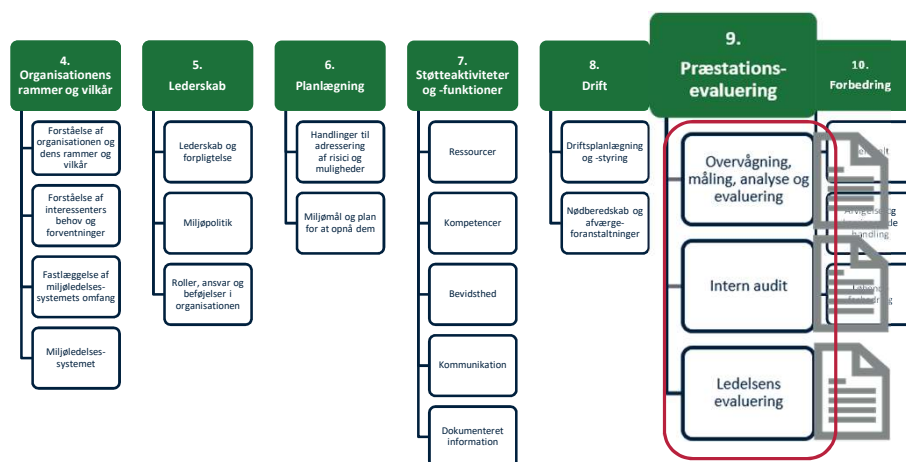

48

Præstationsevaluering

49

ISO 14001:2015 indhold

50

Evaluering af overholdelse

Virksomhedens miljøpræstation skal overvåges og evalueres løbende og relevante resultater gemmes.

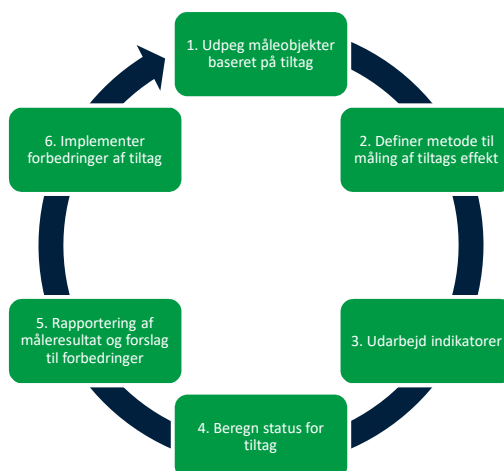
Beslut og beskriv:

- Hvad der skal måles, hvordan og hvor ofte
- Hvilke **metoder** der skal anvendes
- Hvilke kriterier der skal evalueres efter
- Hvornår resultaterne skal analyseres
- Hvordan resultaterne anvendes og gemmes

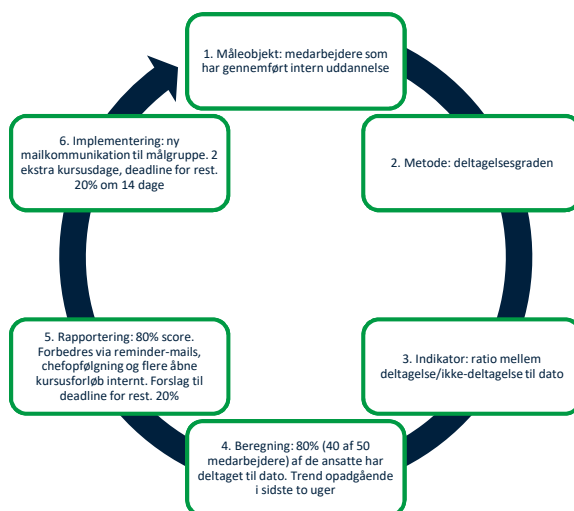
51

1-6 trin for måling

52

Eksempel: Plan for intern miljøtræning

53

Intern audit

Organisationen skal udføre intern audit med planlagte intervaller for at frembringe information om hvorvidt miljøledelsessystemet:

- opfylder organisationens egne krav
- kravene i standarden (certificering)
- er effektivt implementeret og vedligeholdt.

Organisationen skal

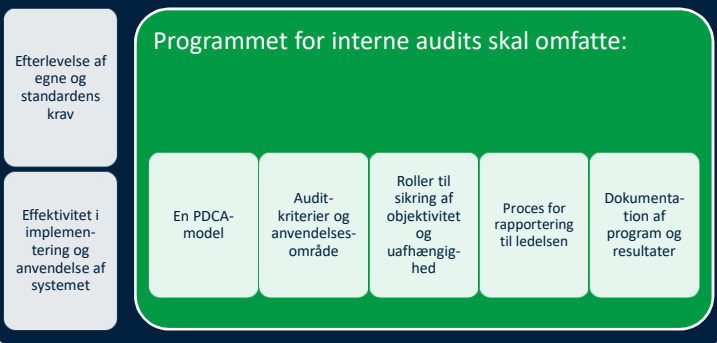
- etablere auditprogrammer og uddanne interne auditorer
- gennemføre og dokumentere interne audits

(ISO/IEC 19011 Auditering af ledelsessystemer)

54

Internt audit

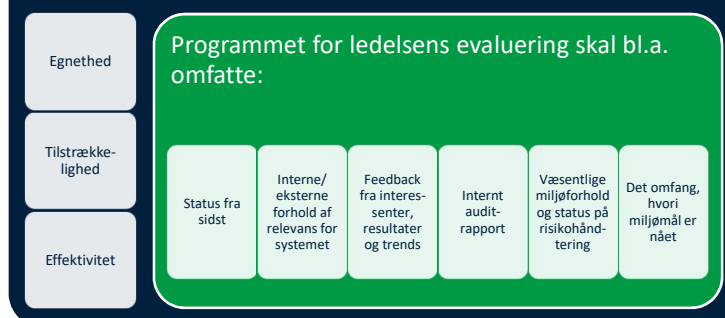
Auditering med faste intervaller for at sikre:

55

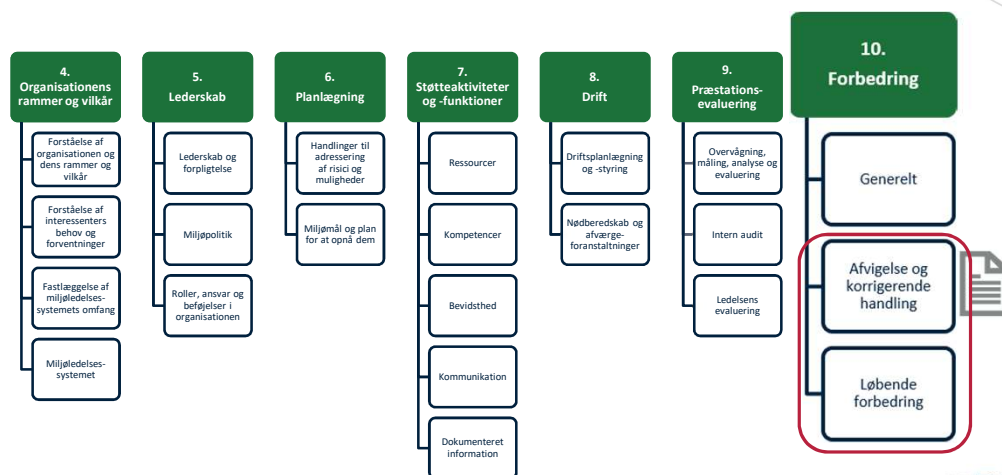
Ledelsens evaluering

Gennemgang af miljøledelsessystemet med faste intervaller for at sikre:

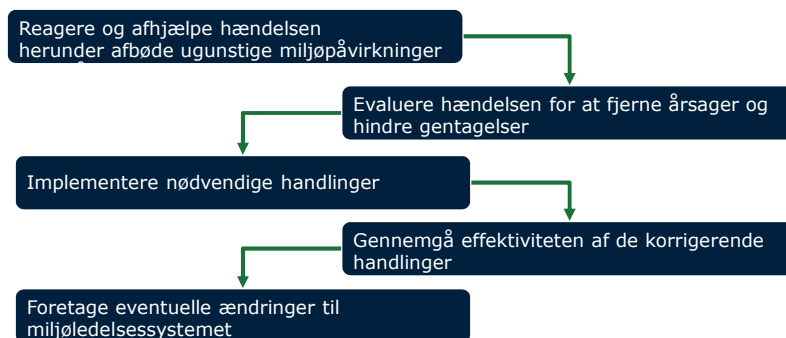
56

ISO 14001:2015 indhold

57

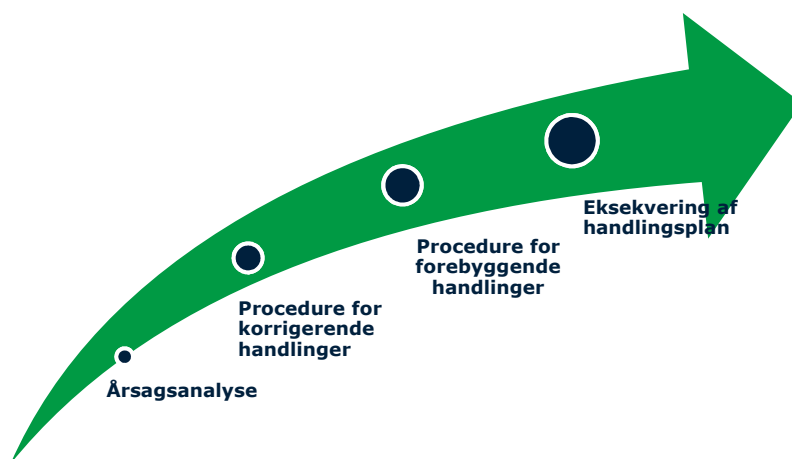
Afviigelser og korrigerende handling

Korrigerende handlinger skal stå i forhold til betydningen af de konstaterede afvigelsers virkninger, herunder miljøpåvirkningerne.

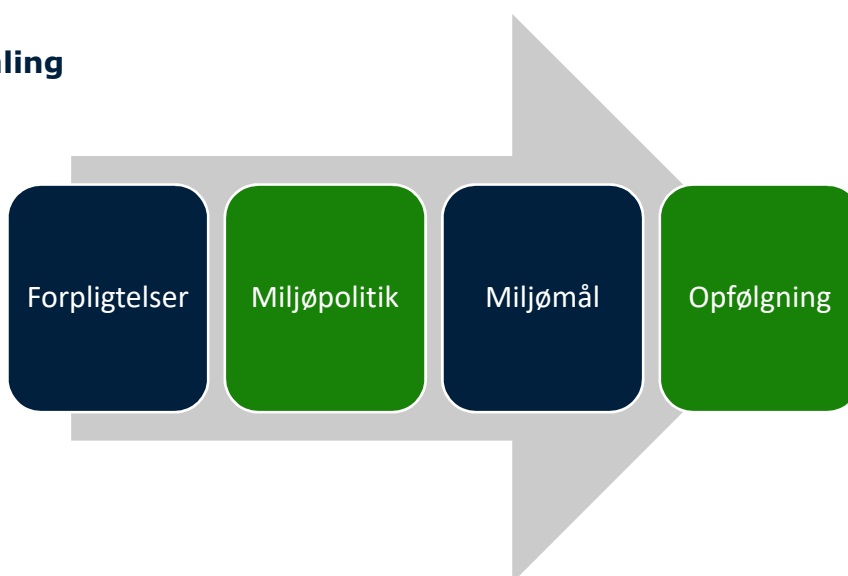
58

Løbende forbedringer

59

Opsamling

60

Videre kompetenceopbygning

20-21 Aug Miljøledelse - ISO 14001 Diplomkursus - 2 dage Dansk Standard, 12 etage, Lokale B Göteborg Plads 1 2150 Nordhavn DKK 12.500,-	29 Sep Sådan anvender du miljøledelse til at arbejde med FN's verdensmål Dansk Standard, 12 etage, Sal 1 Göteborg Plads 1 2150 Nordhavn DKK 4.550,-	20 Okt Miljøledelse - ISO 14001:2015 - Sådan anvender du standarden Dansk Standard, 12 etage, Lokale B Göteborg Plads 1 2150 Nordhavn DKK 4.550,-	26-27 Okt Miljøledelse - ISO 14001 Diplomkursus - 2 dage Dansk Standard, 12 etage, Sal 2 Göteborg Plads 1 2150 Nordhavn DKK 12.500,-
23 Nov Sådan anvender du miljøledelse til at arbejde med FN's verdensmål			

61

På gensyn!

Susan Redder Bruun

Tlf.: 40572341

Email: srb@ds.dk

62